Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

488

Vragen van het lid **Ten Broeke** (VVD) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *de lancering van een ballistische raket door Iran* (ingezonden 27 oktober 2015).

Antwoord van Minister **Koenders** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 4 november 2015).

Vraag 1
Bent u bekend met het bericht «U.S.: Iran missile test «likely» violated U.N. resolution»?[1]

Antwoord 1
Ja.

Vraag 2 en 4
Is deze lancering van een ballistische raket volgens u een schending van VN-Veiligheidsraadresolutie 1929? Zo ja, welke consequenties zou het schenden van deze resolutie uws inziens moeten hebben?
Steunt u het initiatief van de Verenigde Staten om de lancering door Iran aanhangig te maken bij de VN-Veiligheidsraad?[2] Zo ja, op welke wijze? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2 en 4
VN-Veiligheidsraadresolutie 1929 verbiedt Iran activiteiten te ondernemen gerelateerd aan ballistische raketten in staat tot het vervoeren van een nucleair wapen. Op basis van de de richtlijnen van het Missile Technology Control Regime (MTCR) kan worden gesteld dat «Categorie 1 Systemen», welke een bereik hebben van meer dan 300km bij een payload van minimaal 500kg, per definitie in staat zijn massavernietigingswapens te vervoeren.
De ballistische raket die Iran op 10 oktober jl. gelanceerd heeft valt zeer waarschijnlijk binnen deze categorie en zou daarmee een schending van VNVR-resolutie 1929 kunnen betreffen. Het kabinet is dan ook van mening dat deze vermeende schending geadresseerd en onderzocht dient te worden middels de geëigende mechanismen hiervoor: VNVR-resolutie 1929 stelt een

[1] http://edition.cnn.com/2015/10/12/politics/iran-missile-test-likely-violated-u-n-resolution/index.html
[2] http://www.reuters.com/article/2015/10/14/us-iran-missiles-usa-un-idUSKCN0S72ET20151014

ah-tk-20152016-488
ISSN 0921 - 7398
’s-Gravenhage 2015

expertpanel in dat gemelde schendingen kan onderzoeken en draagt het Iran Sanctiecomité op effectief te reageren op schendingen van het embargo.
Op 21 oktober jl. heeft de Verenigde Staten de vermeende schending aan de orde gesteld in een besloten sessie van de VN-Veiligheidsraad. Ook hebben het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Duitsland en de Verenigde Staten diezelfde dag de vermeende schending aangekaart bij het Iran Sanctiecomité. Het kabinet verwelkomt beide initiatieven.

Vraag 3 en 5
Is deze lancering van een ballistische raket volgens u een schending van het Joint Comprehensive Plan of Action, het nucleaire akkoord dat onlangs is gesloten met Iran? Zo ja, welke consequenties heeft het schenden van dit akkoord? Zo nee, deelt u de mening dat het ontwikkelen en testen van ballistische raketten – die uiteindelijk gebruikt kunnen worden bij het lanceren van kernwapens – door Iran een ongewenste activiteit is, die wantrouwen wekt in het licht van het pas gesloten akkoord en de geopolitieke context rondom dit akkoord? Graag een toelichting.
Bent u van plan uw ongenoegen over deze lancering kenbaar te maken bij de Iraanse regering? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3 en 5
Restricties op ballistische raketten maken geen onderdeel uit van het Joint Comprehensive Plan of Action (JCPOA). Zoals hierboven beschreven is de rakettest zeer waarschijnlijk een schending van VNVR-resolutie 1929. Het kabinet acht het ontwikkelen en testen van ballistische raketten (in staat tot het vervoeren van een nucleair wapen) door Iran onwenselijk en verwelkomt dan ook het initiatief van Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Duitsland en de Verenigde Staten om dit aan te kaarten bij de geëigende mechanismen hiervoor. De eerste stappen hiertoe zijn nu gezet. Het kabinet acht het onverstandig vooruit te lopen op de afronding van dit proces.

Vraag 6 en 7
Wanneer wordt VN-Veiligheidraadresolutie 2231 van kracht? Op welke punten wijkt deze resolutie af van de huidige resolutie 1929?
Deelt u de mening dat het handhaven van resoluties ten aanzien van wapenexport naar Iran en het ballistische wapenprogramma van Iran een harde waarborg dient te zijn in relatie tot het nucleaire akkoord? Welke inspanningen levert Nederland om (mogelijke) schendingen van deze resoluties te monitoren, te voorkomen en indien nodig te bestraffen?

Antwoord 6 en 7
VNVR-resolutie 1929 werd destijds ingesteld om Iran te dwingen tot onderhandelingen over zijn nucleaire programma. In resolutie 2231 (2015) geeft de VNVR aan dat het JCPOA een fundamentele verandering markeert in zijn overweging van het vraagstuk omtrent Irans nucleaire programma.
Per «Implementation day» komen de nucleair gerelateerde VNVR-resoluties (waaronder VNVR-resolutie 1929) te vervallen, op hetzelfde moment zullen de restricties op conventionele wapens en ballistische raketten in VNVR-resolutie 2231 (van 20 juli jl.), die het nucleaire akkoord bekrachtigt, pas in werking treden. «Implementation day» zal naar verwachting in de eerste helft van 2016 plaatsvinden.
In Annex B bij de VNVR-resolutie 2231 wordt Iran opgeroepen om de komende 8 jaar geen enkele activiteit te ondernemen gerelateerd aan ballistische raketten die een nucleaire lading zouden kunnen dragen. Ook blijven in principe de restricties op de levering van goederen, materialen, apparatuur en technologie die zouden kunnen worden ingezet ten behoeve van de ontwikkeling van ballistische raketten die een nucleaire lading zouden kunnen dragen de komende 8 jaar van kracht, tenzij de VN-Veiligheidsraad daar bij individuele gevallen een uitzondering op toestaat. Dit is dus een zware ontheffingsconstructie: elk permanent lid van de VNVR kan een aanvraag hiertoe immers vetoën. Eenzelfde constructie bestaat ook voor levering van conventionele wapens, maar dan met een geldigheidsduur van 5 jaar.
Hoewel de restricties op ballistische raketten en conventionele wapens geen onderdeel uitmaken van het JCPOA – en handhaving daarvan dientengevolge ook geen harde waarborging daarvoor kan zijn – creëert VN-Veiligheidsraad

resolutie 2231 (2015) wel een aantal juridisch bindende verplichtingen. Eventuele schendingen hiervan dienen volgens het kabinet dan ook in de geëigende instantie – in dit geval de VN-Veiligheidsraad – opgebracht te worden.
Uiteraard blijven de standaard Nederlandse exportcontroleregels altijd van kracht, waarmee het kabinet toeziet op de handhaving van onder meer VNVR-resoluties op het gebied van wapenexport naar Iran en het ballistische wapenprogramma van Iran. Overeenkomstig criterium 1 van het EU Gemeenschappelijk Standpunt inzake wapenexport (naleving van internationale verplichtingen) zal het kabinet geen vergunning afgeven voor de export van conventionele wapens naar Iran zolang de internationale restricties tegen Iran van kracht zijn.

Vraag 8
Welke acties heeft de Nederlandse regering ondernomen om de Europese sancties automatisch opnieuw van kracht te laten worden bij het schenden van de gemaakte afspraken binnen het nucleaire akkoord door Iran? Is inmiddels vastgelegd dat die sancties inderdaad – net als het snap-back mechanisme voor de VN-sancties – automatisch van kracht worden bij een dergelijke schending, zoals de VVD heeft bepleit? Kunt u daarbij specifiek ingaan op het beperken van de omzettingstermijn van het akkoord?

Antwoord 8
In het JCPOA wordt niet gerefereerd aan een «snapback» mechanisme voor de autonome EU-sancties. Mede op initiatief van Nederland is dit echter wel opgenomen in het Raadsbesluit aangenomen op «Adoption Day» (18 oktober jl.). Indachtig de discussie tijdens het AO Gymnich (d.d. 2 september jl.) heeft Nederland in EU-verband herhaaldelijk gepleit voor een zo sterk mogelijk «snapback» mechanisme. Een automatische «snapback» naar het voorbeeld van de VN bleek echter in strijd met het Verdrag van Lissabon: het (her)instellen van sancties moet volgens het Verdrag met unanimiteit gebeuren. Door middel van een Raadsverklaring, mede op aandringen van Nederland aangenomen op 18 oktober jl., hebben alle EU-lidstaten zich echter nu al publiekelijk gecommitteerd om de autonome EU-sancties onverkort te zullen her-instellen in het geval van significante niet-naleving van het akkoord door Iran. Dit harde politieke commitment levert volgens EU-recht het sterkst mogelijke mechanisme op. In het geval van een «snap back» zullen alle opgeschorte sancties tegen Iran weer van kracht worden.
Voor contracten afgesloten tijdens de sanctieverlichting gelden, op aandringen van Nederland, slechts de overgangsperiodes zoals vastgelegd bij de oorspronkelijke instelling van de sancties (3–6 maanden afhankelijk van de sector). Nederland heeft zicht uitdrukkelijk verzet tegen een verruiming van deze termijnen.